

2009-10-15

Stadsbyggnadskontoret
Stadsbyggnadsnämnden

Planprogram för utveckling av "Västra City" Dnr 2008-03662-53

Samfundet S:t Erik ifrågasätter starkt planerna för "Västra City". Återigen väljer man att bygga mitt i city, där det är som allra dyrast. Att dessutom satsa på att däcka över spåren ökar kostnaderna än mer. Detta sker dessutom i en tid då vi på grund av klimatsituationen sannolikt behöver flexibilitet eftersom vi inte kan veta vilka de framtida kraven på innerstaden blir. Är det ekonomiskt och ekologiskt hållbart? Innerstaden är en begränsad yta, som dessutom omöjligt kan rymma alla bostäder och verksamheter och kontor som kommer att efterfrågas där.

Stockholm är en av världens vackraste städer, det lockar företag, attraktiv arbetskraft och turister. När Stockholms viktigaste karaktärsdrag byggs bort minskar stadens attraktionskraft. Den nya höga och massiva bebyggelsen minskar upplevelsen av Klara sjö. Den skymmer den böljande vackra siluetten, den fortfarande småskaliga bebyggelsen och förminskar upplevelsen av Stockholms stadshus. Samfundet S:t Erik förutsätter att en fullständig redovisning av kommunens förhållningssätt till stadssiluetten och skärgårdskaraktär tas fram innan ärendet "Västra City" drivs vidare.

Samfundet S:t Erik anser att den bästa ekonomiska och ekologiska lösningen som dessutom bevarar Stockholms attraktionskraft är att satsa på ytterstaden. Nya attraktiva bostäder och arbetsplatser ska byggas i och intill nya stadskärnor med storstadspuls liknande innerstadens, med bevarad skärgårdskänsla i en stadsväv som hänger ihop bättre än dagens.

Topografi och stadsbild

Det för Stockholm alldeles unika är stadsbilden i det böljande skärgårdslandskapet. Den nordsydliga rullstensåsen och Klara sjös dalgång förstärker vågrörelsen. Hitintills har Stockholm hållit fast vid en given byggnadshöjd vilket ger staden en vacker siluett mot himlen och bevarar skärgårdslandskapets luftighet. Kyrktorn och offentliga byggnader liksom höjder, bergskanter och strandpartier tecknar sig fortfarande tydligt.

"Västra city" följer inte Stockholms topografiska profil. Den nya stadsdelen med dess höga och massiva bebyggelse blir tillsammans med den sju meter höga spåröverbyggnaden som en konstgjord ås i stället för tidigare luftiga skärgårdslandskap. Den skulle göra misstaget med den höga höjden på den redan påbörjade hotell- och kongressanläggningen än värre genom att ytterligare och från fler platser i staden skymma den fortfarande omväxlande, färgmässigt

dämpade småskaliga bebyggelsen. Skadan på Stockholms vackra stadssiluett är för stor redan i det redovisade lägre alternativet. *Såväl byggnaden väster om hotell- och konferensanläggningen och byggnaderna mellan dem och Centralstationen som byggnaderna norr där om tar för mycket av luftrummet och måste därför sänkas väsentligt.*

Enligt lagen är Stockholms kommun skyldig att redovisa hur riksintresset Stockholms innerstad ska skyddas. Siluetten måste vara en viktig del av en sådan redovisning. Hur siluetten sedd från dalgången norr ifrån t ex redovisas inte alls i underlaget. Samfundet S:t Erik förutsätter att en fullständig redovisning av kommunens förhållningssätt till stadssiluett och skärgårdskaraktär tas fram innan ärendet "Västra City" drivs vidare.

Den fysiska barriär som spår och trafikled idag utgör riskerar med "Västra City" att ersättas av en visuell barriär mellan Kungsholmen och City. Klara sjö, Barnhusviken och Karlbergskanalen utgör ett strukturellt och upplevelsemässigt viktigt vattenrum i staden. Den västra stranden utgörs av ett frekventerat och viktigt park- och rörelsestråk där bland annat S:t Eriksområdet park leds ner till vattenrummet. Men Klara sjö som stråk mellan Riddarfjärden och Karlberg måste förstärkas i stället för som i förslaget ytterligare tätas till med minskat luftrum. När det gäller bebyggelse på strandområden måste stor försiktighet iakttas så att inte Stockholm mer blir en kopia av på den europeiska kontinenten förekommande städer med grävda kanaler. Risken är överhängande att en överdäckning av spår och trafikled ger en schaktartad front mot öster och att parkkvalitéer inte går att uppnå med mindre än att det fria vattenrummet tas i anspråk. *Hur vattenrummets sektion kan komma att gestaltas måste redovisas.*

Stadsmiljön

Med det höga exploateringsstrycket riskeras även stadsmiljön ovanpå spåren. Rapporten visar inte hur mycket av det dyra bjälklaget som avsätts som park och torg vilket är en klar brist. Risken är därför stor att hela stråket blir en volymmässig och strukturell fortsättning av den bebyggelse som idag präglar södra delen av området – en visuell barriär.

För att projektet ska lyckas som stadsbyggnadsprojekt med miljöprofil och för att skapa goda boendemiljöer, måste vattenrum, strandpromenader, platser och parker mellan Karlberg och Riddarfjärden ges hög kvalitet, vilket exempelvis kräver en kostsam sänkning, med vattentät konstruktion, av Klarastrandsleden för att integrera den nya stadsdelen och vattenrummet. *En plan för dessa offentliga rum inom området måste redovisas .*

Samfundet S:t Erik är en livlig förespråkare av stadens värden, den täthet som ger stadens puls och kanske framförallt möjlighet att nå det man behöver till fots. Men vi måste inse att den dag kan komma då det inte uppfattas som ett lika stort värde som idag att bo i stadskärnan. Är då den byggda kvaliteten inte tillräckligt bra så är steget inte långt till att utvecklingen blir negativ. Dagens underhållskrävande formspråk och materialval bidrar inte heller till långsiktigt attraktiv miljö. Förslummade stadskärnor har vi sett förr.

Höghus

Det föreslagna höghuset Klara torn ska liksom det i närheten föreslagna Orgelpipan bli lika höga som Stadshusets kronor och Klara kyrkas spira. Stadshuset, en symbol och starkt varumärke för Stockholm, skulle döljas av höghus från flera platser och synas mot en fond av höghus istället för himlen från andra håll. *Höga hus i innerstaden måste ses som totalt oacceptabelt.*

Att bygga högt är dessutom dyrt på grund av komplicerad grundläggning, ökade montagekostnader, omfattande vertikala kommunikations- och kanalsystem, större krav på brandsäkerhetsåtgärder och extremt mycket dyrare underhåll. Att till och med byggarna är tveksamma bör ge en rejäl tankeställare. Pengarna kan helt enkelt användas bättre. Inte blir närmiljön behaglig heller. Höga hus ger kraftig ökning av vindhastigheter vid marken och på vår breddgrad långa slagskuggor. *Höga hus i dagsläget skulle visa att vi i Stockholm inte förmår vara innovativa och framåtblickande utan snarare backar in i framtiden.*

Kostnader och långsiktig hållbarhet

City är den allra dyraste platsen att bygga på. Att däcka över en fungerande bangård är ett komplicerat projekt. Tåg-, biltrafik och mängden folk som rör sig i området gör transporter till och från bygget svåra. Är det i längden ekonomiskt hållbart att använda ekonomiska resurser så? Det är fullt möjligt att skapa attraktiv stadsmiljö för alla dem som har innerstadsmiljön som ideal på nya platser till betydligt lägre kostnader än på komplicerade innerstadstomter. De många oerhört dyrbara byggen som nu planeras, för att det inte anses möjligt att skapa lönsamhet annat än i de mest attraktiva lägena, har bara ett fåtal råd med.

Är det planeringen av höghus som skall symbolisera Stockholm som miljöhuvudstad så är man sannolikt helt fel ute. Det ger mest motsatta associationer för de flesta. Gränsen för nyttan av den något större bebyggelsekoncentration i innerstan med tanke på transporter och annan infrastruktur som de ger överskrids sannolikt med råge jämfört med den ökade energiåtgången i produktions- och bruksskede. En resurssnål strategi måste bygga på att ta vara på värden, förfina dem och bygga nya värden på nya platser där de verkligen behövs.

Samhällsekonomi och kulturhistoria

En vacker stad med tydlig identitet, karaktär och bevarad historia lockar inte bara turister, utan även företag och attraktiv arbetskraft. Det kanske tydligaste beviset är de stora insatser som världen över gjorts i nedgångna industristäder som till exempel Glasgow, Barcelona, Birmingham och Singapore. Det är bara några av de städer i världen som satsar på att framhäva och återskapa historiska stadspartier som Stockholms innerstad för att stärka näringslivet. Särprägel är kapital som är svårt att bygga upp och lätt att förstöra.

Med de föreslagna utbredda och höga byggnadsvolymer i "Västra City" riskerar den speciella karaktär som siluetten och vattenstråken ger att allt mer tunnans ut med stora samhällsekonomiska förluster som följd. Fullständigt oacceptabelt och omdömeslöst vore också ur den aspekten att bygga de två höghusen som planeras i stadshusets närhet mitt emot Centralstationen respektive norr där om.

Alternativet

Satsa på ytterstaden. I stället för att bara traska på med att förtäta respektive utvidga innerstan som nu planeras vore det mer naturligt att satsa på att Stockholm blir en flerkärnig stad med kärnor som utvecklas till riktiga stadsmiljöer *med storstadspuls* som i attraktivitet kan tävla med innerstaden. En flerkärning stad gör det möjligt för fler att bo i tät innerstadsmiljö eller att bo mer förortsligt och ändå ha gång- och cykelavstånd till en stadskärna. På så sätt blir det närmare för alla till olika typ av service och större möjlighet att ha nära till arbetet. Dessutom avlastas citykärnan från trafik.

I ytterstaden byggs märkesbyggnader som drar uppmärksamheten till sig, signalerar status och ger framtidstro. Motorlederna kan utformas och användas som stadsboulevard istället för som barriärer. Förortsenklaverna kan med bevarande av grön skärgårdskänsla sammanfogas. Över de gröna kilarna kan det ske med lättare bebyggelse längs gång- och cykelstråk så att de

Post- och besöksadress	Telefon	Telefax	E-mail	Postgiro	Bankgiro	Org.nr.
Köpmangatan 5, nb 111 31 STOCKHOLM	08-21 09 24	08-21 90 97	samfundet.st.erik@telia.com	15 70 57 - 1	820-1550	80 2003 - 3950

känns trygga. Avskilda handels- och företagsområden kan integreras i stadsmiljön. Kollektivtrafiken måste utvecklas så att den blir mer attraktiv och går fortare än att ta egen bil.

Det är fullt möjligt att skapa en attraktiv stadsmiljö på nya platser i ytterstaden där det är mer praktiskt att bygga och kostnaderna inte blir lika höga som i innerstaden. De boendemiljöer som idag kommer till invid de nya kärnorna och som försöker likna innerstadsmiljön håller dock inte måttet. Det krävs en rejäl nysatsning på idéarbete och bred diskussion för att ytterstaden ska bli lika attraktivt, spännande och tillgängligt som innerstaden.

Slutord

Att nu göra stora förändringar av stadssiluett och skärgårdsidentitet som även det lägre alternativet och utan höghus för med sig måste anses som högst oklokt. Det är fullt möjligt att skapa en attraktiv stadsmiljö på nya platser i ytterstaden där det är mer praktiskt att bygga och kostnaderna inte blir lika höga som i innerstaden.

Vi måste också genom bibehållen flexibilitet i stadsmiljön bevara möjligheten att möta idag okända utmaningar inte minst på grund av klimat- och energisituationen. Kommande generationer ska inte behöva ta till resursslösande rivning eller ianspråktagande av vattenytor. I stället måste vi finna en utveckling som bygger på Stockholms speciella förutsättningar.

Vill vi återigen bli ledande inom stadsplanering så måste vi ta nya tag. Vi måste finna en ny form för en storstadsutveckling som utgår från Stockholms karaktär och topografiska förutsättningar, som involverar hela storstadsområdet och som är Stockholms egen.

Kerstin Westerlund
Ordförande Samfundet S:t Erik

Kopia: enligt Samfundets sändlista

Samfundet S:t Erik är en ideell förening. Gemensamt för dess medlemmar är ett genuint intresse för Stockholm. Samfundet verkar för att historiska och konstnärliga krav tillgodoses vid Stockholms omdaning och utveckling. www.samfundetsterik.se

Post- och besöksadress	Telefon	Telefax	E-mail	Postgiro	Bankgiro	Org.nr.
Köpmangatan 5, nb 111 31 STOCKHOLM	08-21 09 24	08-21 90 97	samfundet.st.erik@telia.com	15 70 57 - 1	820-1550	80 2003 - 3950